

## Συγγραφείς και κρίση, συγγραφείς σε κρίση, Κ. Κατσουλάρης

Διαβάστε το παρακάτω απόσπασμα από το κείμενο του Κώστα Κατσουλάρη [Συγγραφείς και κρίση, συγγραφείς σε κρίση](#), που αναφέρεται στη στάση των συγγραφέων σε εποχές κρίσης, όπως είναι και η σύγχρονη εποχή της οικονομικής κρίσης.

Κώστας Κατσουλάρης

[...] Η σημαίνουσα σιωπή του συγγραφέα

*Τι είναι αλήθεια η σιωπή για έναν συγγραφέα; Όταν, για παράδειγμα, ο Μίλαν Κούντερα, στο απόγειο της συγγραφικής του επιτυχίας, εγκατέλειψε τη γενέθλια χώρα και γλώσσα, εγκαταστάθηκε στη Γαλλία και αποφάσισε να μην ξαναμιλήσει ποτέ δημόσια – με κείμενα-παρεμβάσεις, συνεντεύξεις, εμφανίσεις στην τηλεόραση ή το ραδιόφωνο –, αποφάσισε άραγε να «σιωπήσει»; Τουναντίον: Έγραψε και εξέδωσε μερικά από τα πλέον «ομιλητικά» λογοτεχνικά έργα του, όπως π.χ. τη «Βραδύτητα», αλλά και θαυμάσια λογοτεχνικά δοκίμια, όπως το «Ο πέπλος». Η απόφασή του – μια ακραία απόφαση, κι ως εκ τούτου δηλωτική – όχι μόνο δεν σήμανε κάποιου είδους οπισθοχώρηση σε σχέση με τη δημόσια παρουσία του, αλλά ακριβώς το αντίθετο: Συνιστούσε και συνιστά μια αποφασιστική και αποφασισμένη δήλωση πίστης στην ίδια την κοινωνική λειτουργία του συγγραφέα, που προβάλλει το έργο του ως βασικό επιχείρημα του δημιουργού στη συνομιλία του με την κοινωνία, κι όχι – όπως γίνεται συχνά – ως πρόσχημα για την κάθοδό του στην αρένα ενός άναρχου και εν πολλοίς ασυνάρτητου δημόσιου «διαλόγου» (τα εισαγωγικά απαραίτητα, μια και συνήθως ο υποτιθέμενος διάλογος καταντά μονόλογος: ο λόγος των [mass media](#) είναι εκ της φύσεώς του μονολιθικός και ολοκληρωτικός, αφού τελικά αυτό που επικρατεί του νοήματος είναι ο «θόρυβος» που παράγεται – από αυτή την άποψη, πράγματι, τα [mass media](#) παραμένουν τα ίδια το μοναδικό Μήνυμα που εκπέμπεται από τις αντένες τους και η αδιαπραγμάτευτη ισχύ τους το μοναδικό περιεχόμενο αυτού του μηνύματος.) [...]*

Κώστας Κατσουλάρης,  
[Συγγραφείς και κρίση, συγγραφείς σε κρίση](#)

### Ασκήσεις

1. Ποια είναι η άποψη του Κώστα Κατσουλάρη για τη σιωπή ενός συγγραφέα σε εποχή κρίσης και με ποιους τρόπους την υποστηρίζει;
2. Ο Κατσουλάρης χρησιμοποιεί το παράδειγμα του Τσέχου συγγραφέα Μίλαν Κούντερα. Συγκεντρώστε πληροφορίες για τη ζωή του Κούντερα, για να κατανοήσετε καλύτερα το παράδειγμα.
3. Λέγεται ότι σε εποχές κρίσης οι άνθρωποι του πνεύματος, όπως οι συγγραφείς, οφείλουν να πάρουν θέση, να μιλήσουν, για να φωτίσουν και να καθοδηγήσουν τον λαό. Ποια είναι η δική σας γνώμη;
4. Ο Κατσουλάρης ασκεί αυστηρή κριτική στον «διάλογο» που οργανώνουν τα μέσα μαζικής ενημέρωσης. Να συνοψίσετε τα κύρια σημεία της κριτικής του. Παρακολουθήστε μια τηλεοπτική εκπομπή με δημόσιο διάλογο και προσέξτε σε ποιο βαθμό επιβεβαιώνεται η κριτική του. Δικαιολογούνται οι χαρακτηρισμοί *άναρχος* και *ασυνάρτητος διάλογος*, που χρησιμοποιεί ο Κατσουλάρης; Πρόκειται για έναν πραγματικό διάλογο που προωθεί την κατανόηση και την ανάπτυξη ενός θέματος με την ανταλλαγή απόψεων ή

 ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΔΙΑΛΟΓΟΣ

καταντάει μονόλογος, όπως ισχυρίζεται ο συγγραφέας στην κριτική του; Σχετικά με τον διάλογο, βλ. και [Έκφραση-Έκθεση Α'λυκείου, σ.110-112.](#)



o0InkStar0o, [What is the sound of silence](#), 2008